

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Ahola, H., Hirvelä, K., Viheroksa, R. & Räisänen, S. (2022) Imetystukea isovanhemmilta. Kätilölehti, 2022:1, s. 10-11.

Imetystukea isovanhemmilta

Näkemykset imetyksestä ovat muuttuneet ajan saatossa. Aikaisempien sukupolvien näkemykset ja kokemukset vaikuttavat tämän päivän äitien imetykseen.

TEKSTI HEIDI AHOLA, KATARIINA HIRVELÄ, RAAKEL VIHHEROKSA JA SARI RÄISÄNEN

Nykyisten imetyssuosittelujen perustana ovat näyttöön perustuva tieto sekä Unicefin ja WHO:n julkilausumat. Nykyisin äitejä kannustetaan täysimettämään vastasyntynyttä 4–6 kuukautta, koska rintamaito on ravitsemuksen ja terveyden näkökulmasta paras valinta. 2000-luvun jälkeen vauvojen imetys on lisääntynyt, mutta edelleen vauvojen täysimettäminen suosituksen mukaisesti on vähäistä. Tämä on harmillista, koska imetyksen tiedetään tukevan lapsen ja vanhempien välistä vuorovaikutusta. Ilahduttavaa on sen sijaan se, että nykyisin isät osallistuvat lastenhoitoon yhä enemmän.

Imetyssuosittelut vaikuttaneet imetykseen eri aikakausina

Aikaisemmin imetykseen liittyvät näkemykset ja suositukset ovat perustuneet pitkälti sukupolvelta toiselle siirtyneeseen kokemustietoon. Ennen toista maailmansotaa äidinmaidon korvikkeita käytettiin runsaasti ja jopa lääkärit suosittelivat niiden käyttöä. Toisen maailmansodan aikana korvikkeiden käyttö väheni, mutta yleistyi taas tultaessa kohti 1970-lukua. 1960-luvulla imetyksen kesto oli nykyisten suositusten valossa lyhyt ja yli kuuden kuukauden ikäistä vauvoista vain pientä osaa imetettiin.

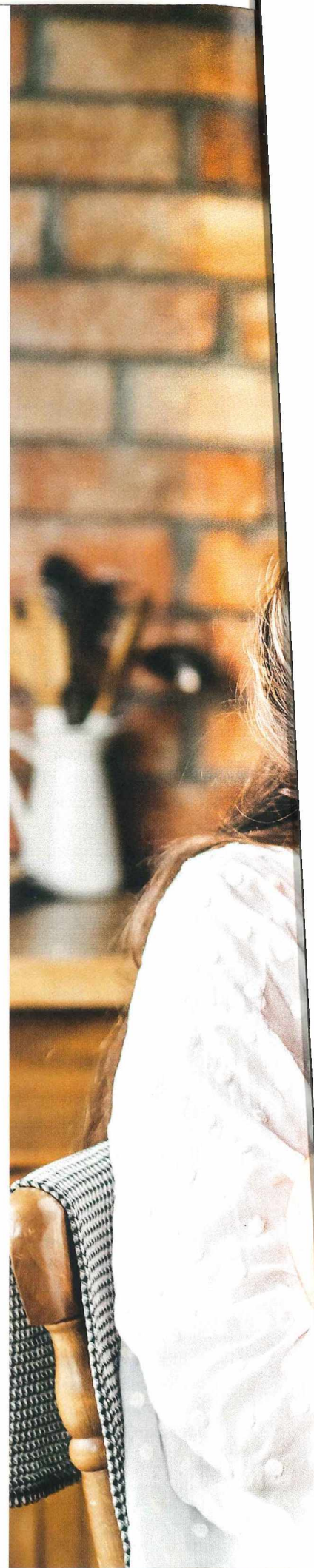
Sairaaloiden hoitokäytännöillä on aikaisemman tutkimuksen mukaan ollut vaikutusta imetyksen onnistumiseen, koska 1960- ja 1970-luvuilla äidit ja vastasyntyneet erotettiin syntymän jälkeen toisistaan. Tuon ajan hoitokäytännöt eivät ole tukenet lapsentahtista imetystä ja rinnat eivät ole saaneet tästä johtuen riittävästi stimulaatiota, mikä ei edistä imetyksessä onnis-

tumista. Tuolloin vallalla olikin käsitys, että imetys on vaikeaa ja että rintamaitoa ei välttämättä muodostu riittävästi vauvan tarpeisiin. Tuolloin käytäntönä oli myös aloittaa kiinteän ruoan antaminen huomattavan aikaisin verrattaessa nykypäivän suosituksiin.

Suurin murros imetyksen ja vauvamyönteisyyden edistämässä nähtiin 1980-luvulla. Tällöin synnytyssairaaloissa alettiin yleisesti siirtyä vierihoitoon ja myös äidinmaidon korvikkeiden markkinointia alettiin rajoittaa. Vauvamyönteisyyttä pidettiin yleisesti tärkeänä, mikä alkoi näkyä muutoksina synnytyssairaaloiden hoitokäytännöissä. Tämä muutos lisäsi merkittävästi rintamaitoa saavien vauvojen osuutta Suomessa.

Äiti vaikuttaa etenkin tyttärensä imetyksenteisiin

Tiedetään, että perheet tarvitsevat tukea imetykseen, ja että imetyksen tuen palvelut vaihtelevat eri puolilla Suomea. Isovanhempien rooli yhtenä imetyksen tukijana voi olla aikaisempaan tutkimukseen perustuen merkittävää. Isovanhempien antamassa tuessa on kuitenkin huomioitava, että imetykseen liittyvät näkemykset ja kokemukset perustuvat usein heidän oman aikansa tietoon ja käytänteisiin, jotka voivat olla hyvin erilaisia kuin tämän ajan suositukset. Etenkin isoäitien näkemyksillä ja kokemuksilla voi olla vaikutusta myös siihen, miten seuraava sukupolvi toteuttaa omaa vanhemmuuttaan. Tiedetään, että tyttären oma äiti vaikuttaa merkittävästi tyttären tulevaan imetykäyttäytymiseen.

Erityisesti oman äidin myönteisen imetykokemuksen tiedetään edistävän tyttären imetyksmyönteisyyttä ja imetyksessä onnistumista.

Isovanhemmat voivat toiminnallaan vaikuttaa seuraavan sukupolven imetyksessä onnistumiseen joko edistävästi tai heikentävästi riippuen siitä, mihin asioihin he kohdistavat antamansa tuen. Suoraan vauvan hoitoon tai ruokintaan annettu tuki voi heikentää imetyksen onnistumista. Tämä johtuu siitä, etteivät isovanhempien omat imetykokemukset välttämättä ole tämän päivän tiedon mukaisia, kun taas uudet, vauvamyönteisyyden myötä kehittyneet käytännöt tukevat myös imetyksen onnistumista. Esimerkiksi ihokontaktin vähäisyyden myötä vanhemmat eivät välttämättä opi havainnoimaan vauvan nälkämerkkejä, mikä voi vaikuttaa rintamaidon riittävyteen. Isovanhempien käytännöllinen tuki kotiaskareissa on sen sijaan todettu imetyksen onnistumista tukevaksi, koska se antaa vanhemmille aikaa keskittyä vauvan hoivaamiseen ja imetykseen.

Isovanhempien merkitys imetyksen tukijana olisi hyvä huomioida vahvemmin myös terveydenhuollossa. Isovanhempien antaman tuen merkitystä perheiden tukena voitaisiin edelleen lisätä tarjoamalla heille päivitettyä tietoa vauvamyönteisyyden ja imetyksen tukemisen nykyisistä suosituksista. Tämä menettelytapa voisi lisätä isovanhemmuiden arvostusta ja näkyä perheiden hyvinvoinnin lisääntymisenä.

Isovanhempien roolia voisi vahvistaa

Isovanhemmat tulee nähdä suurena voimavarana tuleville sukupolville ja siksi heidän rooliaan on vahvistettava myös terveydenhuollossa lapsiperheiden imetyksen tuenantajina. Ajantasaisen imetystietouden välittäminen isovanhemmille voisi toteutua erikseen heille suunnatun materiaalin ja tiedon välityksellä. ●

HEIDI AHOLA ja KATARIINA HIRVELÄ

kätilöopiskelijoita, TAMK

RAAKEL VIHHEROKSA kätilötyön lehtori, TAMK

SARI RÄISÄNEN yliopettaja, TAMK